

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ЗАШТИТНИК ГРАЂАНА
415-61/19
Београд

Заштитник грађана
Zaštitnik građana

дел. бр. 39691 датум: 30. децембар 2019. год.

НАЦИОНАЛНИ МЕХАНИЗАМ ЗА ПРЕВЕНЦИЈУ ТОРТУРЕ
НАДЗОР НАД ПОСТУПКОМ ПРИНУДНОГ УДАЉЕЊА СТРАНАЦА

**Извештај о надзору над принудним
удаљењем држављанина Индије**

Београд, децембар 2019. године

1. УВОД

1.1. МАНДАТ НПМ

Законом о ратификацији Опционог протокола уз Конвенцију против тортуре и других сурових, нељудских или понижавајућих казни и поступака¹ успостављен је Национални механизам за превенцију тортуре (НПМ), а у члану 2а Закона одређено да Заштитник грађана обавља послове НПМ и да у обављању тих послова сарађује са омбудсменима аутономних покрајина и удружењима чијим је статутом предвиђени циљ удруживања унапређење и заштита људских права и слобода, у складу са законом.

Законом о странцима,² у члану 82, прописано је да Заштитник грађана у складу са надлежностима из Закона о Заштитнику грађана и Закона о ратификацији Опционог протокола уз Конвенцију против тортуре и других сурових, нељудских или понижавајућих казни и поступака, врши надзор над поступком принудног удаљења странца.

У институцији Заштитника грађана формирана је посебна организациона јединица Одељење националног механизма за превенцију тортуре, која обавља стручне послове НПМ. Одељењем руководи начелник, који за рад Одељења и свој рад одговара заштитнику грађана.

1.2. ПОДАЦИ О НАДЗОРУ

1.2.1. ОПШТИ ПОДАЦИ

УСТАНОВЕ	Прихватилиште за странце у Падинској Скели Аеродром "Никола Тесла" Београд
ВРЕМЕ	24. септембар 2019. године
ЦИЉ	Надзор над поступком принудног удаљења странца
НАДЗОР ОБАВИО	Марко Анојчић, <i>Заштитник грађана/Одељење НПМ</i>

1.2.2. ТОК НАДЗОРА

Надзор је започет у Прихватилишту за странце, где је обављен разговор са странцем у вези са поступањем службених лица према њему током боравка у овој установи и поштовањем његових права, и праћено његово смештање у службено возило којим је превезен до Аеродрома. Транспорт је обављен без паузе, а потом је тим НПМ на Аеродрому испратио процедуре укрцавања странца у ваздухоплов. Тим НПМ је непосредно надзирао процедуре у Прихватилишту и на Аеродрому, односно био је уз странца и полицијске службенике. Тим НПМ није имао приступ простору излаза (gate), а током транспорта до Аеродрома је био у сопственом возилу, возећи се непосредно иза

¹ "Сл. лист СЦГ - Међународни уговори", бр. 16/05 и 2/06 и "Сл. гласник РС - Међународни уговори", бр. 7/11.

² "Сл. гласник РС", бр. 24/18 и 31/19.

службеног возила којим је превезен странац. Разговор са странцем је обављен помоћу преводиоца, који је посредовао у разговору преко телефона.³

1.2.3. САРАДЊА СЛУЖБЕНИХ ЛИЦА СА НПМ

Сви полицијски службеници су остварили пуну сарадњу са НПМ. Представнику НПМ су пружене све тражене информације, омогућено присуство и надзор над свим поступањима и ненадзиран разговор са странцем.

2. ПОСТУПАЊЕ ПРЕМА СТРАНЦУ

Из Републике Србије је овом приликом принудно удаљен пунолетни држављанин Републике Индије, летом из Београда за Доху, Држава Катар. Он је био Србији око 5 – 6 месеци, за које време је углавном боравио у Прихватном центру у Бујановцу. Центар је самовољно напустио, па је нелегално, помоћу кријумчара ушао у Румунију, одакле је враћен и предат полицијским службеницима Републике Србије. Циљ му је био да стигне у Републику Италију. Потом му је одређен боравак у Прихватилишту за странце у Падинској Скели, где се налазио око 2 – 3 месеца.

Странац није имао примедби на поступање службеника Републике Србије током целокупног боравака у земљи. Једина полицијска овлашћења која су према њему примењивана у вези смештања у Прихватилиште су наређење и довођење, без било каквих последица. Примљен је без повреда, а током боравака у Прихватилишту није имао потребу за здравственом заштитом. У његовом досијеу се налази службена белешка да је 1 дан одбијао храну због услова у Прихватилишту и да су му предочене последице по здравље. Ипак, током разговора са НПМ странац је био изричит да нема примедби ни на шта. На поједина питања, о исхрани, здравственој заштити или поступању полицијских службеника, такође је одговарао да нема примедби. Странац је навео да се осећа добро и да нема потребу за лекаром пре поступка удаљења, а током разговора није показивао знаке узнемирености.

Од руководства Прихватилишта су добијене информације да странац жели да се врати кући и да му је авионске карте обезбедила Међународна организација за миграције (ИОМ),⁴ али да ће га до лета спровести полицијски службеници. Представници ИОМ су у два наврата долазили у Прихватилиште да се виде са странцем. ИОМ је преко Амбасаде Републике Индије прибавио путни лист.

Приликом смештаја странца у Прихватилиште на његов захтев је контактирана Амбасада чији су представници долазили у Прихватилиште да га посете. Прихватилиште је преко Амбасаде покушало и да контактира његову породицу како би их обавестио шта се са њиме дешава. Ипак, Амбасада је тражила његов идентификациони документ, који он није имао. Странац је НПМ навео да је током боравака у Прихватилишту два пута телефонским путем контактирао породицу кући. У досијеу странца се налази више белешки полицијских службеника о контакту или покушају контакта са Амбасадом, контактима са породицом и представницима ИОМ.

---

³ Услуге преводиоца су обезбеђене уз подршку Високог комесаријата Уједињених нација за избеглице (УНХЦР).

⁴ International Organization for Migration.

У досијеу се налази и белешка да је током разговора странац изразио неразумеваче зашто се налази у Прихватилишту. Према наводима полицијских службеника, разговори су са њим обављани на енглеском језику или помоћу држављанина Исламске Републике Авганистан, који је могао са њим да се споразумева. На недостатке у обавештавању о разлозима за одређиваче боравка у Прихватилишту НПМ је указао у Извештају о посети Прихватилишту која је обављена ове године⁵ указујући да странци мора бити јасна процедура кроз коју пролазе, где путују, зашто, које су им могућности на располагању и с тим у вези упутио препоруку Министарству унутрашњих послова да Прихватилишту за странце обезбеди услуге преводилаца, када странци који се принудно удаљују не разумеју језике које користе полицијски службеници. Министарство унутрашњих послова је одговорило да у Прихватилишту за странце нема ангажованог преводиоца ни за један језик из финансијских разлога, као и због повремене потребе за преводиоцима, али да је Одељење за прихват и смештај странаца предложило да се у буџету за 2020. годину предвиде и одределе новчана средства за ангажовање преводилаца по потреби.⁶ **НПМ и даље указује Министарству унутрашњих послова да је потребно обезбедити услуге преводилаца, када странци који се принудно удаљују не разумеју језике које користе полицијски службеници.**

НПМ би желео да од Министарства унутрашњих послова добије информацију да ли су у буџету за 2020. годину предвиђена средства за ангажовање преводилаца за потребе поступака који се воде у Прихватилишту за странце.

Странац је смештен у службено путничко возило, а удаљење су обавила 2 полицијска службеника, један у униформи и један у цивилној одећи. Странац није био везиван лисицама током транспорта до Аеродрома. Упркос хладнијем времену и његовом оскудном одевању тог дана, странац је био изричит да му није потребна никаква додатна гардероба ни обућа. Мобилни телефон му је напуњен и враћен пред полазак из Прихватилишта.

Вожња до Аеродрома је била без прекида и трајала је око 30 минута. На улазу у Аеродром странца и полицијске службенике је дочекала представница ИОМ. Са њом у друштву су била још 2 повратника. Пријава за лет је обављена без чекања, уз помоћ представнице ИОМ, а потом је странац спроведен на пасошку контролу. Контрола је обављена приоритетно, без чекања, након чега је уз странца остао само полицијски службеник који ради у Станици граничне полиције на Аеродрому. Овај полицијски службеник је отпустио странца до излаза (*gate*), где су безбедносне провере такође обављене приоритетно, па је испред чекао да авион полети. На простору излаза се налази тоалет са пијаћом водом, који је странцу био доступан као и осталим путницима. Полетање авиона је каснило због техничких проблема које је компанија имала са списком путника.

3. ЗАКЉУЧАК

НПМ сматра да је принудно удаљење странца протекло у реду, да су у потпуности поштовани његови интегритет и достојанство и да су полицијски службеници показали висок ниво професионалности у обављању овог посла.

⁵ Извештај о посети Прихватилишту за странце у Падинској Скели бр. 415-11/19 од 02. јула 2019. године.

⁶ Акти Министарства унутрашњих послова бр. 956/17-71 од 27. септембра 2019. год. и 956/17-85 од 02. децембра 2019. год.